Ч. 231 — Неділя 12 (24) жовтня 1897. — Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвика Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Вісти політичні.

З палати послів. — Клопоти пос. Діпавлі'ого з его внесенем. — „Остров блаженних“ або Reichswehr о клюбі диких. — „Блаженна сторона“, де жиють „Русини галицкої землї“ — Російска праса про балканьскі справи.

На вчерашнім засїданю палати послів ставуло на порядку дневнім внесене в справі обжалованя міністрів за подїї в Хебі. В дискусиї забирали голос два Нїмцї і два Чехи, та взаїмно докоряли собі тим, що Нїмцї гноблять Чехів а Чехи Нїмців. Промавляв ще й президент міністрів ґр. Баденї, котрий доказував, що всї закиди роблені властям суть безосновні, бо власти поступали законно. Наконець сказав ґр. Баденї: Стараю ся о дві річи: 1) щоби власти поступали строго але законно; — 2) щоби їх поступоване не нарушало інтересів держави. Знаю границї, зазначені менї законом і тих буду держати ся сповняючи завсїгди мій обовязок. — Бесїду президента міністрів приняла провиця грімкими оплесками. (Пос. Ґлекнер крикнув: Ну, то купимо собі тепер револьвери! — Пос. Песлер: Від тепер будемо узброювати ся!)

Пос. Діпавлї напитав собі клопоту з своїм внесенем в справі язиковій. Зразу здавало ся, що розібе ним правицю, а тепер не може позискати для него прихильности партий. Нїмецка лївиця годить ся на него, але жадає, щоби насамперед внесеня язикові були знесені, а Молодочехи годять ся також, але противні тому, щоби розпорядженя язикові були знесені.

Наш парлямент — пише Reichswehr — має від нинї (21 с. м.) особлившу рідкість: клюб безклюбових послів. Посли Шукле, Волян, Баляк, Кронаветтер, Фолер, Стефанович, Штравхер, Танячкевич, Вашатий і Окуневский згодили ся на то, щоби оснувати спілку, котра називає ся „вільна спілка безклюбовців“. Президента вже повідомлено о народженю сего клюбу. Єсть то маленьке „затишне житє“ (Stilleben) в бурливих часах. Филї парляментарного житя бють високо, розбитий корабель парляментаризму, загнаний бурею обструкциї застряг на пісковій лаві реґуляміну. Але серед бурі проявив ся знак мира. В однім місци вирівнали ся филї і блаженна тишина повисла над тим місцем: то остров блаженних в парляментї, що виринув нинї нараз з під филь. Мирно сидять они при купцї в однім клюбі: гофрат Шукле з червоним радикалом Вашатим, антисеміт Фолер з жидом Штравхером, та й др. Кронаветтер по блаженнім упокою социяльних полїтиків знайшов наконець прибіжище для себе....

„Блаженний остров“ в парляментї пригадав нам ту „блаженну сторону“ де дня 1 падолиста мають зібрати ся „Русини галицкої землї“ на віче або — як каже Vaterland — на приватний сойм. Хиба-ж то менше куріозно, що побіч приятелїв руского народу, „народовцїв“, мають засїсти і мирно радити над добром того-ж народу его вороги „москвофіли“? Бомбастична і повна пустих фраз відозва в „Дїлї“ і „Галичанинї“ кличе вже „Русинів галицкої землї“ на то віче. Який хосен буде з него, можна легко здогадати ся, скоро глянемо на підписи під тою відозвою: Іоан Озаркевич, Богдан Дїдицкий, Юлїян Романчук, др Кость Левицкий, Роман Бачиньский, др. Іван Добряньский, др. Ярослав Кулачковский, Василь Нагірний, др. Лев Павенцкий, др. Евгений Петрушевич, др. Володимир Ясеницкий. — Де слїди дотеперішної народної роботи тих людий? З малою виїмкою може двох, пізнаєте прочих найлїпше по їх дїлах. А які они, такий буде і той хосен з віча, яке они хотїли скликати в „блаженній сторонї“ „Русинів галицкої землї“. Тимчасом що стало ся? Власть сконфіскувала відозву а віче заказала. — Як би тим людем ходило дійстно о правдиву народну роботу, а не о пусті крики і о показане: Ось дивіть ся, нема патріотів понад нас — то можна було преці написати і таку відозву, що власти не потребували би єї конфіскувати і скликати таке віче, котрого би й не заказано та не розвязано а мимо то можна би на нїм своє зробити. На все знайдесь спосіб, коли єсть добра воля. Лиш не треба туманити людий пустим криком а дійстно робити!

Послїдна криза в сербскім кабінетї дала нагоду російскій пресї висказати деякі замітні погляди в балканьскій справі. „Новости“ доказують, що кабінет Сімича упав не через інтриґи короля Миляна, котрий тепер зовсїм не мішає ся до полїтики свого сина, але длятого, що проґрама сего кабінету не мала успіху. Навіть іменоване Фірмілїяна завідателем склоплїйскої митрополиї не єсть заслугою правительства, лиш дїлом митрополита Михайла і екуменьского патріярха. „Варшавский дневник“ доказує знову, що спосіб, яким Сімич мотивував при-

16)

ШПІГУН.

(Повість Джемса Ф. Купера).

(Дальше.)

Зараз від першого погляду на постать, яка показала ся на порозї, зміркував похатник аж надто добре, що его чекає.

Той, що влїз до хати, був то ще молодий чоловік, але в чертах его лиця видко було слїди всїх злих пристрастий. Одїж на нїм була з найпростїйшої материї, а така подерта та замащена, що надавала єму вид великої біднoти. Волосє єму ще перед часом посивіло, а позападані хитрі очи стратили вже давно свобідний погляд невинности. В его рухах слїдно було якийсь неспокій, в цїлій его особі якесь роздразнене, котре зраджувало злого духа в его душі, котрий так само міг бути страшний для других як і для него самого.

Той чоловік був добре звістним проводирем одної з тих ватаг розбишаків, що волочили ся по краю та допускали ся всяких злочинів, почавши від простої крадежи аж до убийства. Поза ним стояло кількох других так само убраних. Всї они були добре узброєні в мушкети і баґнети і Герве знав, що всякий опір їм був би надаремний, отже робив все, що они єму казали.

В одній хвили стягнули з него і з Цезара їх порядне одїне та змусили заміняти за одїж з двох найплюгавійших і найбруднїйших хлопів з їх ватаги. Ледви що то стало ся, як поставили їх в двох противних кутах комнати, приложили кождому з них рушницю до груди і завізвали їх, щоби они на всї їх питаня відповідали правду.

— Де Ваша коробка? — поставили они похатникови перше питане.

— Послухайте мене — сказав їм Бірч дрожачи на цїлім тїлї — в сутій комнатї лежить мій батько в послїдних судорогах. Пустїть мене до него, нехай мене поблагословить, нехай замкну єму очи, а тогди все — все Вам дам.

— Відповідайте на моє питанє, а нї, то куля Вам поможе пійти за тим старим доробайлом! Де Ваша коробка?

— Не скажу Вам нїчого, доки мене не пустите до мого тата — відповів похатник відважно.

Той нужденник підняв вже був руку, щоби виконати свою загрозу, але его товариш здержав его.

— Що ти робиш? — спитав він. — Ти забув, що нам обіцяли нагороду. Скажіть нам, де Ваші товари, а тогди можете собі пійти до свого тата!

Бірч послухав їх і они післали зараз одного із своїх людий за коробкою, а той, коли вернув з нею, кинув нею на землю та став клясти, що она така дуже легка.

— Я то розумію — сказав проводир — він продав все, що в нїй було, а гроші має при собі. Пане Бірч, давайте сюди свої гроші, ми знаємо, що Ви їх маєте.

— Ви не додержуєте того, що обіцяли — сказав на то Бірч.

— Давайте сюди гроші! — крикнув другий в злости, і загнав ся баґнетом в похатника, з котрого кров стала відтак капати поволи на землю.

В сїй хвили почув ся в сусїднїй комнатї якийсь рух а Герве став знову просити ся.

— Пустїть мене — пустїть мене до мого батька!

— Присягаю ся тобі, що відтак підеш, але відтак!

— Беріть собі — сказав Бірч і кинув їм мошонку, котру мимо того, що перебирав одїж, удало ся єму сховати. Розбишак засьміяв ся як чорт і здоймив єї з землї.

— То добре! Іди собі — але до свого батька в небі!

— Потворо! Чи-ж нема вже в Вас нї серця нї віри?

— Хто би его чув, гадав би, що єму вже стричок закладають на шию — сказав розбишак сьміючись. — Не журіть ся, пане Бірч. Хоч старий розпічнe свою подорож на кілька годин скорше, як Ви, то на всякий случай Ви завтра до полудня его здогоните.

Ті слова без чувства не зробили нїякого вражіня на похатника, котрий дослухував ся лиш кождого голосу, що доходив до него з комнати его батька, аж нараз зачув своє імя, котре вимовив умираючий глухим голосом, як би якийсь дух з могили.

Бірч не міг вже видержати і крикнув:

— Тату, тату, іду вже! — та кинув ся попри розбишака, але в тій хвили другий прибив его баґнетом до стїни. На щастє баґнет не его проколов, а лиш его одїж.

чину длячого Сербія і Болгария не вмішали ся до грецко-турецкої війни, єсть зі становища межинародної політики мало потішаючим. Президент сербского кабінету казав, що всї балканьскі держави не вмішали ся длятого, бо їм то заказано, а відтак і длятого, що Македонія була би стала ся предметом спору межи Сербією а Болгариєю. Виходить з того, що Сербія і Болгария не длятого не мішали ся, щоби не нарушувати мира, котрий користний для політичного і економічного розвою тих країв, а длятого, що боялися, щоби не вмішала ся якась друга держава і щоби не прийшло до незгоди межи Сербією а Болгариєю. Таке пониманє культурної задачі і взаімних відносин балканьских держав в офіціяльних кругах не віщує нїчого доброго для будучности. Виходить з того, що ривалізация межи балканьскими державами не щезла зовсїм і они при нагоді готові з подвійною силою напасти на себе. З висказів Сімича виходить також, що Туреччина зовсїм не єсть забезпечена межинародними угодами від того, щоби непарушувано єї цїлости зі сторони Сербії і Болгарії. Єсть на то доказ, що болгарске правительство виготовило вповнї плян нападу на Туреччину і Порта має зовсїм рацию, коли справі укріпленя Филипополя приписує велику вагу. Она як і всї держави, підписавші берлиньский договір, обовязана заняти становище против всякого наміру нарушеня єї цїлости. Лиш тим способом можна буде стан ворушливости і політичної невірности, в якім балканьскі держави все ще знаходять ся, удержати в тих границях, в яких він для мира єсть нешкідливий.

Новинки.

Львів дня 23-го жовтня 1897.

— **Іменованя.** Ц. к. висший Суд краєвий заіменував офіциялами канцелярийними в X. клясі ранги: канцелїстів судових: Вікт. Пїгша в Турцї для Турки, Януария Цурковского в Золочеві для висшого суду краєвого у Львові з приділенєм до чинностий судови повіт. в Зборові, управителя вязниць Ів. Данцевича в Станиславові для Станиславова, канцелїстів судових Руд. Вархаловского в Тернополи для Грималова, Володисл. Гашлякевича Готлеба в Мостисках для Краківця, Самуіла Пукшин Бачиньского в Старімміст для Старогоміста, Льва Щербиньского в Буську для Яворова, Брон. Конасевича в Сокалю для Сокаля, Едварда Тручку в Старійсоли для Староісоли, Едв. Адольфа 2 ім. Вайса в Залізцях для Залозець, Йос. Базяка в Тернополи для Тернополя, Йос. Мілера у Львові для Львова, Теоф. Гринишака в Станиславові для Станиславова, Йос. Воляньского в Любачеві для Любачева, Ів. Михалевского в Борщеві для Гусятина, Ів. Тилїшака в Турцї для Будзанова, Ант. Двожака в Кутах для Скалата, Володисл. Ант. Боруцкого в Березові для Устрик, Каз. Ів. Шварца в Рогатинї для Рогатина, Брон. Деґу в Глинянах для Глинян, Юл. Вуйцїка в Долинї для Львова, Теоф. Пйотровского в Заліщиках для Заліщик, Ант. Теодоровича в Самборі для Журавна, Стеф. Ганкевича в Чорткові для Чорткова, Вікт. Дуниковского в Теребовли для Тернополя, Володисл. Хомяка в Делятинї для Микулинець, Петра Козака в Стрию для вис. суду кр. у Львові з приділенєм до чинностий судови повіт. в Бурштинї, Ант. Мезеру в Буску для Рави, Ів. Сцьобловского в Рудках для Снятина, Каз. Цзинарского в Янові до Немирова, Франца Ксавера Фачиньского в Лютовисках для Лютовиск, Йос. Пацалька у Львові для Львова, Ів. Вомачка в Динові для Динова, Ів. Квочиньского в Сяноцї для Ходорова, Лязара Вальтера в Ходорові для Новосела, Хаіма Мендля Гамермана в Комарнї для Бродів, Константина Стальмаховича в Турцї для Боринї, Франца Ґрубера в Коломиї для Коломиї, Стеф. Ем. Домразка в Рудках для Вишнївчика, Івана Мариана Шпигоцкого в Радехові для Медениць, Йосифа Вествалевича у Львові для Львова, асистентів почтових, Тадея Стебельского в Підволочисках для Пруханика, Станислава Аркусевича у Львові для Львова, і асистента рахункового ц. к. висшого суду краєвого Володислава Чижевского у Львові для Львова.

— **Є. Е. п. Президент висшого суду краєвого** др. Тхоржницкий не буде уділяти авдиєнций в дві слїдуючі недїлї, т. є. дня 24-го і 31 го жовтня.

— **Женщин на львівский унїверситет** записало ся загалом 51. В тім числї єсть дві звичайні слухачки (з ґімназияльною матурою), 39 надзвичайних (з семинарскою матурою) і 10 госпітанток.

— **Скарб** зложений із 141 штук старих срібних монет, польских, нїмецких і кількох росийских викопав один орач в Блищиводах, жовківского повіта.

— **Завернули з Бразилії!** 135 галицких еміґрантів, котрі хотїли поселити ся в краю Паранї. Парано їх не приймила, бо там вже досить еміґрантів і тому правительство бразилійске відослало їх назад до Генуї, звідки они дістали ся до Кормонс, граничної австрийскої місцевости. Звідтам вішлють їх до Галичини. Кілько нужди мусїли ті люди перетерпіти!

— **Самоубийства.** В пятницю рано відобрав собі житє пенсионований старший поручник Генрик Товарницкий у Львові. Зажив значну скількість кокаїни і помер по кількагодинних муках мимо скорої помочи лікарскої. Лишив пятеро дїтий. Причиною самоубийства були прикрі відносини родинні. — Вчера около пів до четвертої по полудни пострілив ся у Львові молодий, 18-лїтний З. Л. і легко зранив ся. Причиною того наміреного самоубийства була нещастна любов.

— **Напад.** Полїцийний вояк Караім у Львові застав вчера рано о годинї $4\frac{1}{2}$ на площи Краківскій чоловіка, що лежав зі зломаною ногою. На питанє вояка відповів, що називає ся Кароль Федорось і що їхав тої ночи з другим селянином з Дмитрова, а за Жовківскою рогачкою напали его якісь незнані єму люди, скинули з воза, під котрим він упав, а колеса перейшли єму через ногу і зломили. Полїциянт відвіз его зараз до шпиталю. Зарядженє слїдство пояснить може ту загадочну справу, особливо як той чоловік зі зломаною ногою дістав ся за рогачки на площу Краківску.

— **Обкрадений злодій.** Гнат Пелех, звістний львівский злодій, що сидів нераз в арешті також під назвищем Марка Кишеняка, украв звідкись 1000 зр. в однім банкнотї, дав за змінянє того банкноту жидови 20 зр. і з квотою 980 зр. пішов дня 5 с. м. до шинку під ч. 6 при ул. Біжничій та справив там цїлій шайці львівских злодіїв веселу забаву. Забава довела до того, що Пелех запив ся до безпамяти і заспав. З того скористали его товариші-злодії, украли єму всї гроші і розбігли ся. Коли о тім дізнала ся полїция, почала слїдити за шайкою і переконала ся, що майже всї участники згаданої забави при ул. Біжничій винесли ся зі Львова. Один з них виїхав в товаристві знаної полїції Катерини Оринець до Черновець, заїхав там до готелю і почав бавити ся в богатого пана. То звернуло увагу черновецкої полїції, котра того пана, що назвав себе Станиславом Квятковским, арештувала і найшла при нїм 580 зр. Той Квятковский толкував ся тим, що дістав недавно спадщину. Може й було би єму удало ся викрутитись з рук полїциї, коли би не случай, що в тім часї, т. є. около 14 с. м. був в Чернівцях на відпустці у свояків ревізор львівскої полїциї Гінеберґ. Коли начальник

— Нї, нї, пане Бірч, ми знаємо аж надто добре, який з Вас слизький вюн і не пустимо Вас з ока. Давайте сюди гроші!

— Та-ж вже маєте! — сказав похатник в найбільшій муцї.

— Ба, ми маємо лиш ті, що в мошонцї. Але Ви, мусить, їх маєте більше. Король Юрий платить точно, а Ви зробили єму неодну добру прислугу. Кажіть, де маєте свій скарб? Видайте его, анї, то вже нїколи не побачите свого батька!

— Піднесїть той камінь, на котрім онта жінка стоїть! — сказав тогди похатник борзо. — Здоймїть его!

— Він зійшов з розуму! відозвала ся на то Кеті, котра хотїла би була укрити скарб для своєї власної користи. — Кажу Вам, що він з розуму зійшов! Хто-ж би при здоровім розумі ховав свої гроші під онтакий нужденний камінь?

— Мовчи, пискатa бабо! — крикнув Герве. — Кажу Вам, піднесїть онтой камінь, а знайдете там то, з чого станете богачами, а я піду з торбами!

— А тогди будете нужденним жебраком! — відозвала ся Кеті. — Похатник без товарів і без гроший то найнужденнїйше сотворінє на сьвітї!

— Ще лишить ся досить для него, щоби собі стричок купив! — відозвав ся розбишак, котрий зробив борзо так, як єму Герве казав, та й зараз дібрав ся до анґлійских ґіней¹). Гроші скинули в мішок, незважаючи на то, що Кеті присягала, що їй ще належить ся платня і що найменше яких сорок з тих ґіней правно їй належать ся.

Урадовані такою добичею, котрої зовсїм в тій висотї не сподївали ся, постановили волоцюги виносити ся. Хотїли ще взяти з собою похатника, щоби его видати американьскому войску і дістати ще обіцяну нагороду за его зловленє.

Як-раз хотїли Бірча, котрий ставив як найбільший опір, вести силоміць з собою, як помежи ними станула постать, від котрої навіть найвідважнїйшим з них аж кров зі страху в серци застигла.

Старий Бірч встав був із смертельного ложа і прибіг на крик сина. Завинений в простирало з постелї — з завмираючими очима та з запавшим лицем виглядав дійстно як би який дух з тамтого сьвіта.

Навіть і Кеті та Цезар гадали, що то з'явив ся Бірчів дух і повтїкали з хати рівночасно з розбишаками.

Сила, яку недужий дістав був від надзвичайного зворушеня, щезла борзо знову — похатник взяв его на руки і заніс назад на постїль. Ослабленє яке настало по тїй пригодї, розумієся, прискорило конець старикови.

Очи, звернені до сина, стали мовби склянні — уста его порушали ся, але голосу вже не було чути. Герве нахилив ся над умираючого, щоби з его послїдним віддихом приймити благословенє.

Дальше житє похатника було лиш рядом недостатку і страданя. Але нїколи, під нїяким ударом судьби, під нїяким гнетом біди, хоч его всї відцурали ся, він не забув нїколи на се благословенє батька. Оно як би кидало осьвічуюче сьвітло на его тяжкі і повні розпуки хвилї і наповняло тим солодким почутєм, що вірно і щиро сповнив обовязок дитинячої любови.

Втеча Цезара і старої дивицї спала на них за нагло, як щоби они мали богато часу роздумувати; але інстинктовно відлучили ся від ватаги розбишаків і бігли в противну сторону, як тамті.

Коли вже так забігли досить далеко, станули і Кеті відозвала ся:

— Ой, Цезаре, хиба то не страшно було дивити ся, як він по смерти ходить, заким его ще зложили до гробу! То гроші, видко, не давали єму спокою — кажуть, що капітан Кідд „ходить“ також на тім місци, де в давній війнї закопав свої гроші.

— А я не знав, що старий Бірч має такі очи! — сказав мурин, що все ще клапав зубами зі страху.

— Ну, я переконана, що й жива душа стратила би весь спокій, як би їй прийшло ся стратити такий красний гріш! Герве став тепер жебраком, котрого всї будуть цурати ся. Я цїкава лиш, чи він гадає, що я і тепер схочу бути у него господинею!

Нараз старій дївици прийшла якась нова гадка до головн. Она, бачите, погадала собі, що то могло дуже легко стати ся, що волоцюги втїкаючи з перестраху так нагло забули на скарб і десь его лишили. Порадившись борзо з мурином постановили они вертати назад і переконати ся, чи не стало ся так може дійстно, та о скілько можна, розвідати ся, що стало ся з похатником.

Минуло досить часу, заким они почали поволи і осторожно зближати ся до сего страшного місця. Наконець коли Кеті переконала ся, що вже нема нїгде анї одного розбишака, і все вже в спокою, зважила ся зайти до хати, де застала похатника, котрий з важким серцем робив помершому послїдну прислугу любови.

Досить було кілька слів, щоби Кеті дізнала ся, як она дуже помилила ся. Але Цезар аж до своєї смерти був певний того, що видів „страха“.

---

¹) Ґінея (анґлійска золота монета, guinea) = 12 зр.

черновецкої поліциї довідав ся о тім, запросив Ґінсберґа до свого бюра і представив єму того Квятковского, а Ґінсберґ пізнав в нім звістного львівского злодія, прозиваного „садівником“, а котрий дійстно називає ся Михайло Людвик Чеканьский і пояснив, що найдені у него гроші становлять часть гроший украдених Пелехови. Отже так виявило ся, що злодії обікрали злодія, але ще не знати, звідки взяв Пелех згадану тисячку, бо о такій крадежи доси до поліциї не донесено. Тому взиває ц. к. Дирекция поліциї інтересовані особи, або такі, котрі знали би о подібній крадежи, щоби повідомили єї о тім.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Як уладити собі місце на гній. Хто хоче називати ся добрим господарем, повинен знати як обходити ся з гноем, повинен его шанувати і уміти ужити его в поли. То річ доказана, що поменші господарі, для котрих гній повинен бути їх маєтком, як-раз найменше уміють з ним обходити ся і найменше его шанують. Про старого кн. Шварценберґа — він вже помер, а маєтність Шварценберґів в Чехії займає 10 квадратових миль простору без перерви — розповідають, що коли він ішов дорогою попри своє поле, а знайшов де який лайнак, то зараз брав его таки руками і кидав на поле, та бувало казав, що кождий такий лайняк у него значить один риньский. А наш малий господар? Дуже рідко котрий уміє пошанувати гній. У нас уважають гній за — гній, ніби за щось так поганого і нездалого, що шкода й схилити ся за ним, а запрятують его, як належить, хиба аж тогди коли вже конче потреба. А гноївка? Коли їхати попри господарскі будинки, то нераз можна видіти, як гноївка збігає на улицю. Господар і не погадає о тім, що то з нею втікають єму і гроші! Не знаємо, чи так дійстно єсть у нас всюди, але нам бодай не приходило ся видіти, щоби наші поменші господарі робили собі добре місце на гній. Що у кождого єсть якесь місце, ну, то понятно, бо треба десь его скидати; але ніхто на то не зважає, яке то місце має бути і як его уладити, щоби оно було добре. Звичайно викидають гній просто на землю, часом ще й під окапи, або в таке місце, де вода его може добре споликувати, де гноївка може входити в землю або ще й підмочувати стіни. Тим способом тратить гній свою найбільшу вартість. Такого марнованя гною треба вже раз відучити ся. На гній треба вибирати таке місце, де би его можна найдоґіднійше складати, а уладити собі его так, щоби він не марнував ся і щоби гноївка з него не витікала. В тій цїли треба на гній викопати яму, не глубшу, як на півтора метра і уладити єї так, щоби дно єї і боки не перепускали гноївки. А се можна дешевим способом так зробити: робить ся мішанину з піску, вапна, дрібно потовченого каміня (цеґли або жужлїв і води) і тою мішаниною вимащує ся всю яму, сподом і по боках. Щоби знати, кілько до тої мішанини треба вапна, то зробити так: На 10 літрів сухого піску в якій старій бочцї наливає ся тілько води, щоби она аж показала ся верх піску. Коли н. пр. на 10 літрів піску, треба було 4 літри води, то тогди треба взяти і 4 літри густого гашеного вапна, а відтак ще й 14 частий товченого каміня. В тій мірі додає ся то піску то вапна і каміня і мішає ся добре лопатою, при чім доливає ся води. Ту мішанину лишає ся пів дня, щоби постояла, а відтак вимащує ся нею яму і добре убиває. Яму можна ще так зробити, що в однім місци буде долівка на гноївку, або що дно ями буде трохи спадисте і в ту сторону буде гноївка стїкати. Добре єсть зробити собі яму де під тінистими деревами, або обсадити єї деревами, котрі борзо ростуть. Лїтом в такім місци гній зверха не буде так борзо висихати. При складаню гною треба памятати, щоби гній укладати рівно верствою і добре потолочити, а кожду верству треба присипати верствою землї на центиметер грубою.

— Ще один спосіб прятаня бараболь на зиму. Робить ся яму на 1 метер широку, а на пів метра глубоку, а довгу тілько, кілько потреба; боки ями мають бути простовисні. В ту яму насипає ся бараболю так високо, щоби она понад землею творила досить високий, спадистий як дах копець. Відтак вкриває ся єї ріщем, де можна галузєм із сосни, або ще лїпше, з ялївця, бо не будуть миши держати ся, а відтак поверх ріща кладе ся почавши від споду, викопані кусні мурави, один коло другого, що раз висше аж під сам верх, а шпари між ними засипає ся землею. Сам вершок лишає ся ще не вкритим через кілька днів, щоби вогкість з бараболь могла випарувати; хиба що мала би настати слота, то й вершок треба вкрити. В такім кінци держать ся бараболї лїпше як в критім соломою, бо верства воздуха межи бараболею а муравою держить добре тепло і недопускає морозу.

— По чім пізнати, котра курка буде добре нести ся? Найлїпше можна то знати, коли она з такого роду курок, котрі добре несуть ся. Відтак треба зважати на гребінь, на пера коло купра і під ним та на ноги. Чим більший гребінь, чим більше він зубчастий, чим він червонійший, тим лїпше буде курка нести ся. Чим більша купка пер коло купра, а особливо під ним, коли виглядає н. пр. так, як цьвіт, що має розцвитати ся, тим лїпше курка буде нести ся. Курки, що мають досить синяві ноги несуть ся також добре.

— Ржу із сталї та зелїза можна очистити в той спосіб, що на корок пускає ся трохи оливи і витирає ся ржу. Коли би ржа вже в'їла ся, то треба ще взяти до того трохи дуже мілкої триплї та домішати трохи т. зв. сїркового цьвіту. Коли же би ржа вже дуже в'їла ся, то треба єї витирати т. зв. склянним папером (дуже мілко потерте скло, наліплене на папір; такий папір продають) або мілким піском. Можна би ще додати т. зв. винного каменя але тогди зелїзо стратить політуру.

Телеграми.

Відень 23 жовтня. Рада громадска відкинула на вчерашнім засїданю внесенє в справі основаня ческої школи у Видни. За внесенєм промавляв лиш один радний.

Льондон 23 жовтня. Зачувати, що держави згодили ся на проект, щоби ґенеральним ґубернатором Крети був іменований люксембурґский полковник Шефер.

Париж 23 жовтня. Правительство предложило парляментови проект утвореня девятого корпуса армії.

Петербург 23 жовтня. Після урядового справозданя згинуло підчас коронациї царя на ходиньскім поли коло Москви 1419 людий.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

Небезпечність змушувала похатника скоротити навіть той короткий час, який полишають американьскі звичаї нашим дорогим покійникам і незадовго при помочи Цезара закінчив свою гірестну задачу.

Цезар підняв ся відтак добровільно піти в справі домовини до найблизшого столяря, а за той час тїло, завите в простирала, накрито якимсь сукном.

Розбишаки, що втекли до недалекого лїса, задержали ся там і стали відпочивати.

— Який чорт всадив ся в вас, ви боягузи? — спитав проводир віддихаючи тяжко.

— Таке саме питанє можете собі самому поставити — відповів один з ватаги гнївливо.

— Я гадав, що ви длятого так перепудили ся, що поза нами появили ся вояки де Лявсея. Але ж бо й відважна з вас ватага!

— Ми держимось того, що наш капітан!

— То вертайте зі мною, та зловім того злодюгу а дістанемо нагороду.

— Ба, — а заким дійдемо до хати, то той чорний падлюка нашле нам на карк скаженого Віржінця! — Біґми', я волїв би мати проти себе пятьдесять „хлопців від коров“ як того одного чоловіка.

— Дурний! — крикнув проводир сердито — а ти ж не знаєш, що кавалерия Денвудїґо стоїть коло Корнерс — цїлих дві милї звідси?

— Менї то байдуже, де стоять драґони, але я би на то присяг, що капітан Лявтон зайшов до Вартонового дому, бо я то видів, коли я там засів і чекав доброї нагоди, щоби вивести із стайнї коня анґлїйского полковника.

— А хоч би й прийшов — хиба-ж куля не заткає рота так само драґонови з полудня як і тому, що із старої Анґлії?

— То правда, але я би не хотів, щоби на мене кинули ся шершені. Убєш одного з того корпуса, то вже й цїле житє не будеш мати спокійної години!

— Про мене! — замуркотів проводир і всї пішли глубше в лїс. — Той проклятий похатник буде тут ще довго, заким поховає старого чорта, а хоч его не можемо зловити підчас похорону (бо нас напосїли би ся тогди всї старі баби і всї сьвященики з цїлої Америки), то він ще й по тім на якийсь час лишить ся, щоби роздивити ся в своїй спадщинї, а завтра вечером можемо з ним упорати ся.

По тім зайшли они до своєї звичайної криївки, щоби відтак, коли настане ніч, рабувати безпечно в околици.

Глава одинайцята.

Коли то діяло ся в Бірчевій хатї, родина Вартона перебула ніч, не знаючи нічо о тім що там стало ся.

Ті розбишаки брали ся завсїгди так тихцем до свого діла, що ті, котрих стрітило нещастє, не мали нагоди закликати кого на поміч.

Лїкар пересидів цїлу ніч коло капітана Сінґльтона не зажмуривши ока ані на хвильку. Від часу до часу вийшов тихцем до покалїченого Анґлїйця, котрий, будучи більше слабим на умі, як на тїлї, гнївав ся за то, що недає єму спокою. Раз підійшов був на пальцях до свого власного товариша і приступивши до постелї хотів вже взяти его за руку та послухати, як бє живчик, коли капітан так страшно закляв крізь сон, що осторожний лїкар аж відскочив від постелї і пригадав собі на приповідку свого корпуса: Капітан Лявтон спить лиш одним оком!

Коли сонце зійшло і послїдна мрака з ночи розступила ся, подивила ся панна Пейтон в ту сторону як Бірчева хата і як раз журливим словом згадала про стан недужого старика коли нараз Кеті прибігла до Льокустс.

Перепуджене лице господинї показувало якийсь незвичайний смуток, а коли добротлива панї з Льокустс отворила двері, мала вже добру волю додавати їй потїхи та зменшати єї смуток. Отже відозвала ся борзо:

— Ой Кеті, вже по нїм?

— Нї, панно — відповіла Кеті. — Щенї, ще не по нїм, але може бути по нїм, скоро схоче, бо найгірше вже минуло. Навіть не лишили єму тілько гроший, щоби міг купити собі инше одїнє, а то що на нїм, то не найлїпше.

— Як то? — спитала панна Пейтон здивована — а хто-ж би мав серце рабувати чоловіка в такій нужді?

— Серце? — повторила Кеті. — Такі люди не мають серця для недуги і нужди. — Але направду, в зелїзнім горшку було що найменше 55 ґіней, а хто знає кілько ще в шкірянній торбі під ним. А Герве тепер жебраком, а жебрак, панно Пейтон, то найпоганїйше сотворінє на земли!

— Бідного треба пожалувати, а не погорджати ним — сказала панна, все ще не знаючи, що стало ся. — А що старий порабляє? Взяв собі то дуже до серця?

Лице Кеті тепер змінило ся, коли відповіла:

— Він щасливий, вже не потребує журити ся сим сьвітом. Як забренїли гроші, схопив ся з постелї, а бідна душа не могла видержати потрясеня.

Тут перебив їй лїкар, котрий надійшов і з великою цїкавостию став розпитувати ся про натуру хороби. (Дальше буде).

З друкарні В. Лозинського під зарядом В. І. Вебера.